Edukacja Dziecka
nr 9 (2025)
s. 121-132

ISSN 2543-6406
LICENCJA: CC BY-NC

Magdalena Witkowska
ORCID: 0000-0001-9342-6112
Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim

Metoda projektów na lekcjach języka angielskiego – refleksje przyszłych nauczycieli

Project Work in teaching English as a foreign language – teacher-trainees' reflections

Streszczenie
Praca metodą projektów na lekcjach języka obcego stwarza możliwości rozwoju językowego w sposób niestandardowy i bardziej atrakcyjny oraz efektywniejszy niż rutynowe zajęcia szkolne. Uczniowie rozwijają wiedzę i umiejętności językowe, angażując się w zadania lub rozwiązując problemy skupiające uwagę bardziej na treści niż na języku. Praca nad projektem jest również szansą na rozwój wiedzy ogólnej, umiejętności współpracy, jak i autonomii uczniów. Studenci – przyszli nauczyciele języka angielskiego uczą się prowadzenia projektów w trakcie praktyki metodycznej w szkole, samodzielnie planując i przeprowadzając projekty na lekcjach języka angielskiego. W ten sposób zdobywają pierwsze doświadczenie, które może wpłynąć na ich rozumienie metody projektów, jak i na motywację oraz zaangażowanie w przyszłe projekty szkolne.

Słowa kluczowe: metoda projektów, nauczanie języków obcych, kształcenie nauczycieli języków obcych

Abstract
Teaching a foreign language with the use of project work provides students with the opportunity to develop the language in a non-standard, more attractive and more efficient way than while learning a in routine class. Students improve their language knowledge and skills doing tasks or solving problems which focus their attention on the content rather than on the language itself. Getting immerged in work over the project is simultaneously a chance for learners to develop their general knowledge, cooporation skills and autonomy. English teacher-trainees learn to do project work during the teaching practice at school by independent planning and conducting a project in English classes. They gain the first projct work experience which may influence their understanding of the idea of using projects in the proces of teaching foreign languages and their motivation and engagement in the future projects.

Keywords: project work, teaching foreign languages, training foreign language teachers

Wstęp

Celem artykułu jest podzielenie się refleksją nad tym, jak przyszli nauczyciele języka angielskiego uczą się pracować metodą projektów w sposób praktyczny, tj. planując i realizując projekt w szkole. Kilkuletnie doświadczenie prowadzenia kursu o projekcie edukacyjnym na uczelni dostarczyło autorce artykułu refleksji o znaczeniu praktycznego przygotowania studentów do zawodu nauczyciela, jak i o wartości projektów jako metodzie nauczania języków obcych. Artykuł ma charakter raportu o projektach przeprowadzonych przez studentów filologii angielskiej oraz o ich refleksjach nad pierwszym doświadczeniem pracy metodą projektów w trakcie praktyki metodycznej w szkole.

1. Metoda projektów

Metoda projektów, zwana krótko projektem, to nauczanie poprzez zaangażowanie uczniów w „określone »duże« zadanie (przedsięwzięcie) w oparciu o przyjęte wcześniej założenia”[1], które jest najczęściej realizowane w grupach. „Istotną cechą metody projektów jest samodzielna praca uczniów, często nad zagadnieniami, które sami wybrali. Daje to szansę na rozbudzenie ich osobistego zaangażowania i zainteresowania tematem, którym się zajmują”[2]. Fried-Booth podkreśla znaczenie efektu końcowego projektu, który powstaje dzięki wspólnej pracy, kreatywności i zaangażowaniu uczniów[3]. Efekt ten może mieć różną formę, np. przedstawienia, plakatów, książki, filmu czy debaty. Projekt powinien mieć jasno określony cel, opierać się na dokładnie opracowanym planie zawierającym konkretne zadania, materiały i środki możliwe do wykorzystania, termin realizacji, jak i kryteria oceny[4].

Praca metodą projektów rozwija wiedzę i liczne umiejętności uczniów, jak np. umiejętność planowania pracy, podejmowania decyzji samodzielnie i w grupie, ponoszenie odpowiedzialności czy umiejętność rywalizacji[5]. Krawiec i in. twierdzą,

[1] M. Kamińska, *Metoda projektów jako metoda dydaktyczna. Materiały pomocnicze dla nauczycieli*, s. 4 https://www.tibum.pl/shop/wpcontent/uploads/projekty1.pdf?srsltid=AfmBOorOwSeb20i543uqil83sEVRoiBYkPuRXRW0OtQVSz0U7eFQG9Bc [dostęp: 31.10.2024].

[2] J. Królikowski, *Uczyć się robiąc, czyli jak pracować metodą projektów*, https://koss.ceo.org.pl/dla-nauczycieli/uczyc-inaczej/artykuly/uczyc-sie-robiac-czyli-jak pracowac-metoda-projektow [dostęp: 31.10.2024].

[3] D. Fried-Booth, *Project Work*, Oxford 2002, s. 6-7.

[4] J. Królikowski, *Uczyć się robiąc, czyli jak pracować metodą projektów*, https://koss.ceo.org.pl/dla-nauczycieli/uczyc-inaczej/artykuly/uczyc-sie-robiac-czyli-jak pracowac-metoda-projektow [dostęp: 31.10.2024]. O. Gorzeńska, *Jak pracować metodą projektu (krok po kroku)*, https://photon.education/pl/praca-metoda-projektu/ [dostęp: 31.10.2024].

[5] J. Królikowski, *Uczyć się robiąc…*, op. cit.

że „metoda projektów stanowi szczególnie ważne narzędzie dla nauczycieli prowadzących zajęcia językowe. [Pomaga] przygotować uczniów do lepszego i pełniejszego funkcjonowania we współczesnym świecie”[6]. Istotną cechą projektu jest „zanurzenie się” w języku obcym, który staje się narzędziem zdobywania i przekazywania wiedzy, co sprzyja jego przyswajaniu, tzn. uczniowie ćwiczą wiedzę i umiejętności językowe, nie skupiając się na samym języku, a raczej na wykonaniu zadania. Można stwierdzić, że uczą się języka przy okazji, co sprawia przyjemność i satysfakcję.

Królikowski i Gorzeńska są zgodni, że plan projektu powinien zawierać następujące elementy:

- temat i jego cele;
- zadania jakie mają wykonać uczniowie;
- źródła, które powinni wykorzystać;
- termin prezentacji oraz ewentualnie terminy poprzedzających ją konsultacji z nauczycielem;
- możliwe sposoby prezentacji projektu i czas tej prezentacji;
- kryteria oceny projektu”[7].

„Najważniejsze z tych kroków to: planowanie i przygotowywanie zadań, zbieranie, analizowanie oraz selekcjonowanie informacji i materiałów potrzebnych do wykonania projektu, prezentowanie wyników własnej pracy oraz dokonywanie oceny działań własnych i innych osób”[8]. Właściwa organizacja projektu jest jednym z kluczowych elementów wpływających na jego sukces. Wymaga to rzetelnego przygotowania planu przez nauczyciela oraz umiejętnego wdrożenia go w pracę z uczniami.

2. Korzyści wynikające z pracy metodą projektów

Praca metodą projektów może być niezwykle korzystna dla uczniów, jeśli chodzi o doskonalenie komunikacji i współpracy. Umiejętności związane z komunikowaniem się w grupie nabywane przy realizacji projektów grupowych to m.in.:

- formułowanie i wyrażanie swoich opinii,
- słuchanie opinii wyrażanych przez innych członków grupy,
- podejmowanie decyzji grupowych,

[6] M. Krawiec K. Gendera, M. Frankowska, *Metoda projektu i propozycja jej zastosowania w edukacji językowej w szkole podstawowej,* „Języki Obce w Szkole” 2019, nr 1, s. 11, https://jows.pl/brepo/panel_repo_files/2022/11/24/uj7n1e/jows-1-2019-krawiec-gendera-frankowska.pdf [dostęp: 30.10.2024].

[7] J. Królikowski, *Uczyć się robiąc…*, op. cit.; O. Gorzeńska, *Jak pracować metodą…*, op. cit.

[8] M. Krawiec, K. Gendera, M. Frankowska, *Metoda projektu i propozycja…*, op. cit., s. 12.

– rozwiązywanie konfliktów,
– samoocena swojej pracy i ocena pracy innych[9].

Królikowski podkreśla „rozwój licznych umiejętności związanych ze zdobywaniem informacji, ich selekcjonowaniem, prezentowaniem [oraz] oceną"[10]. Gorzeńska zwraca uwagę na fakt, że uczniowie pracując nad projektem kształtują pozytywne postawy, tj. „postawy – otwartości na uczenie się, ciekawości i odkrywania"[11]. Pham popiera twierdzenie, że projekty pozwalają na „zbudowanie mostu" łączącego lukę, która tworzy się w sytuacji, kiedy uczniowie nie przyswajają tego, czego są nauczani[12].

Alan i Stroller dostrzegają liczne korzyści wynikające ze stosowania projektów w nauczaniu języków obcych. Uczniowie, skupiając się na treści, rozwijają umiejętności i wiedzę językową w sposób bardziej naturalny. Poza tym projekty odzwierciedlają rzeczywistość, przygotowują do prawdziwych sytuacji życiowych[13]. Uczniowie mogą doskonalić zarówno poprawność językową opracowując treści materiałów, jak i płynność językową w czasie prezentacji projektu.

Królikowski podsumowuje, że „wiedza związana z projektem, który bezpośrednio realizowali, będzie szersza i bardziej ugruntowana niż przy zastosowaniu tradycyjnych metod nauczania. Gwarantuje to ilość i różnorodność materiałów, które wykorzystali, czas, który im poświęcili i konieczność usystematyzowania wiedzy"[14].

3. Metoda projektów w programie studiów

Przyszli nauczyciele języków obcych poznają metodę projektów w ramach kształcenia zawodowego w trakcie studiów. Dzieje się tak, na przykład na kierunku filologicznym o profilu nauczycielskim kształcącym przyszłych nauczycieli języka angielskiego i języka niemieckiego w Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie

[9] J. Królikowski, *Uczyć się robiąc…*, op. cit.; M. Kamińska, *Metoda projektów jako metoda dydaktyczna. Materiały pomocnicze dla nauczycieli*, https://www.tibum.pl/shop/wpcontent/uploads/projekty1.pdf?srsltid=AfmBOorOwSeb20i543uqil83sEVRoiBYkPuRXRW0OtQVSz0U7eFQG9Bc [dostęp: 31.10.2024].

[10] J. Królikowski, *Uczyć się robiąc…*, op. cit.

[11] O. Gorzeńska, *Jak pracować metodą projektu…*, op. cit.

[12] T. D. Pham, *Project work for teaching English for ESP learners*, „ResearchGate", May 2017, s. 614, https://www.researchgate.net/publication/351977434_PROJECT_WORK_FOR_TEACHING_ENGLISH_FOR_ESP_LEARNERS.

[13] B. Alan, F. L. Stroller, *Maximizing the benefits of project work in foreign language classrooms*, „English Teaching Forum" 2005, vol. 43, nr 4, s. 11/12, https://www.slideshare.net/slideshow/maximizing-the-benefits-of-project-work-in-a/49018261 [dostęp: 31.10.2024].

[14] J. Królikowski, *Uczyć się robiąc…*, op. cit.

Wielkopolskim. Przyszli nauczyciele poznają tę metodę zarówno w zakresie teoretycznym, jak i praktycznym. Program studiów obejmuje kilka modułów, w tym moduł pt. „Kształcenie nauczycielskie", w skład którego, zgodnie w wytycznymi Standardów Kształcenia Nauczycieli z 2019 r., wchodzą przedmioty przygotowujące do zawodu nauczyciela, m.in. pedagogika, psychologia, emisja głosu oraz dydaktyka języków obcych. Kilka lat temu moduł ten został poszerzony o kolejne przedmioty/kursy, które umożliwiają przygotowanie do zawodu nauczyciela języka obcego w sposób bardziej praktyczny. Jednym z kursów jest „Projekt edukacyjny", realizowany na studiach I i II stopnia, tj. Projekt edukacyjny 1 i Projekt edukacyjny 2.

Celem wspomnianego kursu jest zapoznanie studentów, przyszłych nauczycieli języka angielskiego i niemieckiego, z procedurą planowania i przeprowadzania projektów na lekcjach języków obcych. Studenci uczestniczą w zajęciach przez trzy semestry. Semestr pierwszy stanowi wstęp teoretyczny, który dostarcza wiedzy o metodzie projektów, procedurze ich prowadzenia, możliwych do zastosowania technikach i materiałach dydaktycznych oraz o korzyściach wynikających z pracy metodą projektów na lekcjach języków obcych. W kolejnych semestrach (drugim i trzecim) studenci poszerzają wiedzę praktyczną o tej metodzie, tzn. w semestrze drugim dokonują selekcji techniki, tematu i materiałów w celu stworzenia planu projektu dla określonej grupy uczniów w szkole, natomiast w semestrze trzecim projekt realizowany jest na lekcjach języka angielskiego/niemieckiego w trakcie praktyki metodycznej. Studenci samodzielnie prowadzą projekt, są odpowiedzialni za jego realizację od początku do końca, czuwają nad sprawnym przebiegiem i wspierają uczniów w pracach nad zadaniami projektowymi.

Przeprowadzony w szkole projekt omówiony zostaje przez studentów w trakcie egzaminu. Prezentacja projektów odbywa się na forum całej grupy studentów, którzy w ten sposób mogą uzyskać pomysły na zajęcia projektowe w przyszłej pracy zawodowej. Po każdej prezentacji następuje dyskusja dotycząca planu projektu i jego realizacji. Studenci mogą wyrazić swoją opinię i refleksje. Egzamin kończy się podsumowaniem doświadczenia oraz wnioskami dotyczącymi stosowania metody projektów na lekcjach języka obcego. Na koniec studenci tworzą portfolio składające się z planu projektu, sprawozdania z jego realizacji, refleksji i wniosków z doświadczenia pracy metodą projektów, które podlega ocenie końcowej.

Projekty studentów często zaskakują dużą pomysłowością i kreatywnością. Studenci są zaangażowani, a po przeprowadzeniu projektu można dostrzec poczucie satysfakcji i motywację do stosowania metody projektów w przyszłej pracy zawodowej.

4. Przykładowe projekty studentów

W trakcie prowadzenia kursu „Projekt edukacyjny" ze studentami filologii angielskiej I i II stopnia, specjalność nauczycielska w Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim, autorka artykułu odnotowała liczne interesujące przykłady projektów, które warto przedstawić i zarekomendować innym nauczycielom. Oto cztery projekty studentów III roku I stopnia (Projekty 1 i 2) oraz studentów II roku II stopnia (projekty 3 i 4), filologii angielskiej.

Projekt 1: „Let's go on a city break"/ „Wycieczka do dużego miasta"

Projekt został przeprowadzony z uczniami 7 klasy szkoły podstawowej, którzy poszerzali wiedzę o świecie, tj. o największych miastach świata, oglądając filmy z platformy Youtube w języku angielskim i rozmawiając o interesujących ich faktach. W trakcie zajęć uczniowie zdobyli wiedzę o pięciu znanych miastach, m.in. Los Angeles, Londyn, Bangkok, a na koniec wybrali jedno, najbardziej dla nich interesujące. Kolejnym etapem projektu było wykonanie plakatu o wybranym mieście i zaprezentowanie go przed klasą. Oprócz zdobywania wiedzy o miastach świata uczniowie ćwiczyli słuchanie ze zrozumieniem, mówienie w języku angielskim oraz słownictwo, a także doskonalili umiejętności korzystania z Internetu, szukając dodatkowych informacji o wybranym mieście. Pracowali w parach, ucząc się współpracy, a jednocześnie zdobywali wiedzę o strategiach samodzielnego uczenia się języka angielskiego.

Projekt 2: „Peppa Pig" helps you speak!"/"Świnka Peppa pomaga mówić (po angielsku)"

Projekt został zainspirowany popularną kreskówką dla dzieci pt.: „Peppa Pig"/ "Świnka Peppa". Nauczycielka języka angielskiego wykorzystała fakt popularności kreskówki do zachęcenia uczniów 5 klasy szkoły podstawowej do ćwiczenia mówienia w języku angielskim. Dzieci oglądały wybrane odcinki „Peppy Pig", a następnie tworzyły krótkie dialogi na ich podstawie. Kolejnym etapem projektu było ćwiczenie dialogów w parach oraz odgrywanie ich przed klasą. Projekt przyniósł dużo zabawy, a jednocześnie sporo nauki, w tym ćwiczenia wymowy

oraz doskonalenia słuchania ze zrozumieniem w języku angielskim. Obserwacja pracy dzieci potwierdziła rozwój poprawności ich wypowiedzi, jak i motywację do ćwiczenia mówienia po angielsku. Uczniowie uzyskali również wiedzę o tym, że mogą uczyć się języka angielskiego w sposób samodzielny, oglądając kreskówki i powtarzając na głos słowa, frazy czy zdania.

Projekt 3: „Oxford Debate"/„Debata oksfordzka"

W projekcie udział wzięli uczniowie drugiej klasy liceum ogólnokształcącego. Celem projektu było zachęcenie ich do tworzenia wypowiedzi ustnych w języku angielskim na temat, który wybrali z zaprezentowanej listy. Uczniowie chcieli dyskutować na temat dość kontrowersyjny, jakim jest kara śmierci. Została im zaproponowana debata pt.: „Za i przeciw karze śmierci", do której przygotowywali się na kilku zajęciach. Uzyskali wiedzę o tym, czym jest formalna debata w stylu oksfordzkim, przygotowali argumenty za lub przeciw w grupach, korzystali ze źródeł internetowych oraz poszerzali słownictwo, szczególnie formalne zwroty charakterystyczne dla debaty. Debata oksfordzka została przeprowadzona zgodnie z omówioną procedurą. Na zakończenie projektu uczniowie wzięli udział w ankiecie, w której wyrazili swoja opinię o tym rodzaju debaty oraz o debacie jako formie ćwiczenia mówienia. Większość z nich była zadowolona ze swojego uczestnictwa i dostrzegła pozytywny wpływ debaty na ćwiczenie płynności wypowiedzi po angielsku. Wiele osób wyraziło chęć ponownego uczestnictwa w debacie oksfordzkiej.

Projekt 4: „Vlog – A day in my life"/„Vlog – Dzień z mojego życia"

Celem projektu było zachęcenie uczniów trzeciej klasy liceum ogólnokształcącego do ćwiczenia mówienia w języku angielskim poprzez nagrywanie swoich wypowiedzi przy użyciu telefonów komórkowych. Zadaniem uczniów było opisanie w języku angielskim czynności wykonywanych jednego dnia, czyli nagranie jednodniowego vloga. Uczniowie samodzielnie decydowali, kiedy i gdzie będą nagrywać swoje wypowiedzi, jak długi będzie vlog i na jaki temat będą się wypowiadać. Nagrania uczniów przesyłane były na adres mailowy nauczycielki języka angielskiego, która wysłuchała i oceniła wszystkie wypowiedzi. Licealiści chętnie wzięli udział w tym projekcie, zauważyli korzyści z tej formy ćwiczenia mówienia w języku angielskim, szczególnie poprawę płynności wypowiedzi oraz wyrazili chęć prowadzenia vloga w przyszłości, aby ćwiczyć język angielski regularnie i samodzielnie.

5. Metoda projektów – refleksje i wnioski przyszłych nauczycieli języka angielskiego

Przeprowadzane przez studentów projekty w szkole są następnie prezentowane na uczelni w trakcie egzaminu kończącego kurs „Projekt edukacyjny". Zadaniem studentów jest również wyrażenie swoich refleksji i wniosków z pracy metodą projektów w formie pisemnej w portfolio (jest to jedno z kryteriów oceny za egzamin). Zebrane teksty refleksyjne w roku akademickim 2023/2024 od studentów I i II stopnia filologii angielskiej w Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim posłużyły autorce artykułu do przeprowadzenia pilotażowego badania ilościowo-jakościowego, tj. analizy tekstów, której celem było uzyskanie informacji, czy, a jeśli tak, to jakie korzyści dostrzegają studenci z nauczania metodą projektów na podstawie zajęć teoretycznych i praktycznych, tj. projektów przeprowadzonych w szkole w trakcie praktyki metodycznej. Zebrane teksty w liczbie 10 mogą stanowić również wstępną ocenę efektywności kursu „Projekt edukacyjny". Refleksje studentów są zaprezentowane poniżej w czterech częściach, tj.: korzyści z nauczania metodą projektów, materiały i organizacja projektów, błędy i problemy pojawiające się w trakcie ich realizacji oraz postawa studentów wobec stosowania metody projektów w przyszłości.

5.1. Korzyści z nauczania metodą projektów

Wielu studentów potrafiło wskazać na korzyści wynikające z pracy metodą projektów. Zwrócili uwagę m.in. na wpływ projektu na płynność i poprawność wypowiedzi uczniów, ich zainteresowanie zajęciami i zaangażowanie w ćwiczenia, rozwój myślenia krytycznego, doskonalenie umiejętności współpracy oraz korzystania ze źródeł internetowych. Studenci wymienili następujące korzyści (w nawiasie podana jest liczba studentów, na dziesięciu, którzy wyrazili je w sposób bezpośredni):

- zwiększenie zainteresowania i zaangażowania uczniów w proces uczenia się języka angielskiego (10 na 10 wypowiedzi studentów);
- widoczny rozwój umiejętności językowych uczniów, tj. rozwój w zakresie poprawności i płynności językowej w wypowiedziach ustnych (6/10), słuchania ze zrozumieniem (4/10) oraz rozwój słownictwa (3/10);
- wzrost pewności siebie uczniów w trakcie mówienia i słuchania (3/10);
- rozwój kreatywności uczniów (4/10);
- doskonalenie umiejętności współdziałania i pracy w grupach (4/10);

– wykorzystanie i rozwój kompetencji informatycznych, w tym korzystania z Internetu w celu zdobywania wiedzy (2/10).

Pojedyncze wypowiedzi studentów (1/10) dotyczyły następujących korzyści:

– rozwój myślenia krytycznego,
– podjęcie inicjatywy doskonalenia umiejętności językowych w ramach samodzielnej nauki,
– zanurzenie się w języku i możliwość nabywania języka (bardziej niż świadomego uczenia się),
– doświadczenie uczenia się języka poprzez zabawę i humor.

Wszyscy studenci dostrzegli zwiększone zainteresowanie uczniów na zajęciach i ich większe zaangażowanie, a także rozwój umiejętności językowych, tj. mówienia i słuchania ze zrozumieniem. Zaobserwowali również rozwój umiejętności współpracy, kreatywności i kompetencji informatycznych. Wymienione korzyści mogą świadczyć o tym, że studenci docenili metodę projektów jako narzędzie wspierające doskonalenie umiejętności i wiedzy językowej uczniów. Jednocześnie sami wykazali się umiejętnością obserwacji i analizy zachowania uczniów oraz wysoką refleksyjnością.

5.2. Materiały i organizacja zajęć projektowych

Studenci zaobserwowali wpływ projektów na zainteresowanie uczniów materiałami autentycznymi, szczególnie materiałami video. Dostrzegli m.in. wpływ obrazu na rozumienie tekstów słuchanych oraz pozytywną atmosferę, która towarzyszy organizacji i pracy nad projektem. Oto korzyści zawarte w wypowiedziach studentów oraz liczba powtórzeń na 10:

– wzrost zainteresowania materiałami autentycznymi, takimi jak kreskówki i krótkie filmy z YouTube (4/10);
– zwiększenie zainteresowania nauką języka angielskiego dzięki materiałom autentycznym (3/10);
– rozwój umiejętności słuchania ze zrozumieniem, dzięki wsparciu wizualnemu materiałów, szczególnie u uczniów, którzy mają problem ze zrozumieniem materiałów audio (3/10);
– odejście od rutyny w nauczaniu, wartościowe urozmaicenie i kreowanie przyjaznej atmosfery w klasie (3/10).

Warto odnotować stwierdzenie jednej ze studentek, która dostrzegła, że oglądnie materiałów video pomaga „zanurzyć się w języku angielskim i umożliwia

nabywanie go". W ten sposób studentka odniosła się do procesu akwizycji języka, czyli rozwijania wiedzy i umiejętności językowych w sposób mniej świadomy, który stanowi jeden z głównych celów pracy metodą projektów.

5.3. Błędy i problemy w nauczaniu metodą projektów

Refleksje i wnioski studentów dotyczyły także ich umiejętności pracy metodą projektów. Potrafili dostrzec własne błędy oraz nazwać problemy, które pojawiły się w trakcie realizacji projektów w szkole. Oto niektóre z nich wymienione przez 10 studentów:

- przygotowanie zbyt trudnego materiału dydaktycznego dla uczniów (2/10);
- niejasny, zbyt skomplikowany język instrukcji (2/10);
- zbyt trudne zadania (2/10);
- czasochłonność projektu, pośpiech w realizacji poszczególnych zadań; presja na uczniach (2/10);
- zbyt mało urozmaicone zadania, aby podtrzymać zaangażowanie uczniów (1/10);
- niewystarczająca liczba powtórzeń materiału video (1/10);
- zbyt mało ćwiczeń wymowy (1/10).

Studenci dostrzegli znaczenie klarownej instrukcji oraz dobór właściwych zdań i materiałów. Obserwacja własnej pracy i próba jej oceny może świadczyć o dużej refleksyjności studentów, która jest cechą pożądaną u nauczycieli, a pojawienie się jej już na etapie przygotowania do zawodu tym bardziej może cieszyć.

5.4. Postawa wobec metody projektów na przyszłość

Z pisemnych wypowiedzi refleksyjnych studentów można odczytać ich stosunek do stosowania metody projektów w przyszłości. Większość z nich wyraziła chęć stosowania projektów w przyszłej pracy zawodowej jako nauczyciel języka angielskiego. Liczne wypowiedzi (7/10) są pozytywne, pomimo dostrzeżonych błędów i potencjalnych problemów. Oto przykładowe wypowiedzi studentów w ich oryginalnej formie przetłumaczone przez autorkę na język polski:

- „I would definitely do it again. I would even try more project techniques and learn from my mistakes"/"Zdecydowanie zrobię [projekt] ponownie. Chętnie spróbuję innych technik pracy metodą projektów i będę uczyć się na własnych błędach".

- „I hope I will have a possibility to conduct more projects in the future"/"Mam nadzieję, że będę mieć możliwość przeprowadzenia więcej projektów w przyszłości".
- „By reflecting (on the project work) I hope to improve my teaching methods to engage students and help them understand better"/"Dokonując refleksji (nad projektem), chcę doskonalić moje metody nauczania, aby angażować uczniów i pomóc im rozumieć (język) lepiej".
- „It was a great experience in my teaching career"/"To było wspaniałe doświadczenie w mojej pracy jako nauczyciel".
- „My mentor got inspired by my debate and in the future she wants to conduct it herself using my materials"/„Moja mentorka zainspirowała się debatą i w przyszłości sama chce przeprowadzić taki projekt (debatę) z wykorzystaniem moich materiałów".

6. Refleksje, wnioski i propozycje

Studenci – przyszli nauczyciele języka angielskiego przeprowadzili interesujące projekty w szkołach, wykazując się dużą kreatywnością i zaangażowaniem. Analiza ich refleksji, tj. treści tekstów refleksyjnych zawartych w portfolio pozwoliła wyciągnąć wnioski, iż studenci odkryli wartość metody projektów na podstawie doświadczenia. Byli w stanie zaobserwować korzyści związane z rozwojem językowym uczniów oraz inne wartości, jak wzrost poczucia pewności siebie, chęć współpracy, czy doskonalenie umiejętności korzystania z nowoczesnych technologii, a także rozwój autonomii uczniów. Studenci dokonali obserwacji, refleksji nad swoim doświadczeniem i wyciągnęli trafne wnioski, również z własnych błędów. Przyjęli postawę otwartości wobec metody projektów, pragną zdobywać kolejne doświadczenia, szukać pomysłów i dzielić się nimi z innymi nauczycielami. Stali się bardziej refleksyjni, co ma szczególne znaczenie w procesie kształcenia postawy przyszłych nauczycieli jako refleksyjnych praktyków. Doświadczenie zdobyte w trakcie kursu „Projekt edukacyjny" okazuje się być cenne zarówno dla studentów, jak i dla prowadzącej ten kurs, której obserwacje i refleksje wskazują na efektywność zajęć, zarówno teoretycznych, jak i praktycznych.

Niewątpliwie warto wprowadzić zajęcia projektowe do szkół lub je kontynuować, jak to dzieje się w przypadku niektórych placówek, i łączyć je z nauką języków obcych. Projekt mógłby stać się osobnym przedmiotem lub „podprzedmiotem" w ramach lekcji języków obcych, a być może przedmiotem interdyscyplinarnym.

Zakończenie

Metoda projektów stwarza możliwości nauki w sposób zarówno atrakcyjny, jak i niezwykle korzystny dla procesu nauczania i uczenia się języków obcych. Wykonując projekt uczniowie „zanurzają się" w języku, poszerzają wiedzę językową i ogólną, jednocześnie ucząc się współpracy w atmosferze wsparcia i radości. Przyszli nauczyciele języka angielskiego dostrzegają potencjał metody projektów i wyrażają chęć pracy tą metodą w przyszłości. Można uznać, iż zastosowanie projektów będzie również efektywne w nauczaniu innych przedmiotów szkolnych. Autorka artykułu ma nadzieję, że niniejszy tekst przyczyni się do wdrożenia pracy metodą projektów w szkole na stałe.

Bibliografia

1. Alan B., Stroller F. L., *Maximizing the benefits of project work in foreign language classrooms*, „English Teaching Forum" 2005, vol. 43, nr 4, https://www.slideshare.net/slideshow/maximizing-the-benefits-of-project-work-in-a/49018261.
2. Fried-Booth D., *Project Work*, Oxford 2002.
3. Gorzeńska O., *Jak pracować metodą projektu (krok po kroku)*, https://photon.education/pl/praca-metoda-projektu/.
4. Kamińska M., *Metoda projektów jako metoda dydaktyczna. Materiały pomocnicze dla nauczycieli*, https://www.tibum.pl/shop/wpcontent/uploads/projekty1.pdf?srsltid=AfmBOorOwSeb20i543uqil83sEVRoiBYkPuRXRW0OtQVSz0U7eFQG9Bc.
5. Krawiec M., Gendera K., *Frankowska M., Metoda projektu i propozycja jej zastosowania w edukacji językowej w szkole podstawowej*, „Języki obce w szkole" 2019, nr 1, https://jows.pl/artykuly/metoda-projektu-i-propozycja-jej-zastosowania-w-edukacjijezykowej-w-szkole-podstawowej
6. Królikowski J., *Uczyć się robiąc, czyli jak pracować metodą projektów*,
7. https://koss.ceo.org.pl/dla-nauczycieli/uczyc-inaczej/artykuly/uczyc-sie-robiac-czyli-jak-pracowac-metoda-projektow
8. Pham T. D., *Project work for teaching English for ESP learners,* „ResearchGate", May 2017, https://www.researchgate.net/publication/351977434_PROJECT_WORK_FOR_TEACHING_ENGLISH_FOR_ESP_LEARNERS.